

Czas trwania: **3 dni**

Temat seminarium: **„Projektowanie bezpiecznych systemów sterowania maszyn wg EN ISO 13849-1”**

Dzień 1:

09:00-09:30	Przywitanie, określenie oczekiwań uczestników, omówienie programu
09:30-10:30	1. Wymagania prawne i normatywne: (1h 15') <ul style="list-style-type: none"> - wymagania zasadnicze dyrektywy maszynowej (MD) dotyczące sterowania - wymagania MD dotyczące oceny ryzyka - iteracyjny proces zmniejszania ryzyka wg EN ISO 12100-1
10:30-10:45	Przerwa kawowa
10:45-12:00	1. ...cd: Wymagania prawne i normatywne: (1h 30') <ul style="list-style-type: none"> - przegląd oceny / redukcji ryzyka przy zastosowaniu elementów systemu sterowania związanych z bezpieczeństwem wg EN ISO 13849-1 - wpływ procesów zachodzących w normalizacji na bezpieczeństwo maszyn - przykład przedstawiający ogólne zagadnienia analizy zagrożeń i oceny ryzyka - wprowadzenie do zagadnień graficznego przedstawienia ryzyka
12:00-12:15	Przerwa kawowa
12:15-13:15	2. Zagadnienia bezpieczeństwa funkcjonalnego - wprowadzenie do EN ISO 13849-1 (1h 15') <ul style="list-style-type: none"> - normy dotyczące bezpieczeństwa funkcjonalnego: <ul style="list-style-type: none"> - Kategorie Bezpieczeństwa wg EN 954-1 - Performance Level (PL) wg EN ISO 13849-1 - Poziom Nienaruszalności Bezpieczeństwa (SIL) wg EN 62061 i norm pokrewnych - dlaczego powstała EN ISO 13849-1, zalety i wady - dlaczego warto już dziś stosować EN ISO 13849-1
13:15-14:00	Przerwa obiadowa
14:00-14:45	3. Podstawowe założenia EN ISO 13849-1 cz. 1 (1h) <ul style="list-style-type: none"> - cztery obszary bezpieczeństwa maszyny: mechanika, hydraulika, pneumatyka oraz część elektryczna, elektroniczna i programowalna - "sześć kroków do bezpiecznej maszyny" - proces analizy i szacowania ryzyka - przykłady
14:45-15:00	Przerwa kawowa
15:00-16:30	3. Podstawowe założenia EN ISO 13849-1 cz. 2 (2h) <ul style="list-style-type: none"> - podstawowe pojęcia normy EN ISO 13849-1: <ul style="list-style-type: none"> - definicje MTTFd, DC, Cat., CCF - przełożenie MTTFd, DC, CCF na PFHd - klasyfikacja PL - jakie parametry będą musieli podawać dostawcy – SIL, PL, DC,...? - gdzie szukać parametrów? - podział i zastosowanie urządzeń bezpieczeństwa - metody wyznaczania PL dla systemu bezpieczeństwa - jak optymalnie dzielić system na podsystemy? - jak pogodzić bezpieczeństwo z wydajnością maszyny? - wymagania dla sterowania w przypadku przebudowy maszyn - przykłady
16:30-17:00	Pytania i dyskusja

Uwagi: 1h zajęć = 45'

Dzień 2:

09:00-09:30	Przypomnienie materiału omówionego w dniu poprzednim i pytania uczestników (30')
09:30-10:45	4. Projektowanie bezpiecznego sterowania: (1h 30') <ul style="list-style-type: none"> - proste układy sterowania, realizujące pojedynczą funkcję bezpieczeństwa - odwołanie do norm wspierających, takich jak: EN 60204-1, EN ISO 13850 i EN 1037 - wykorzystanie wiadomości podanych wyżej
10:45-11:00	Przerwa kawowa
11:00-12:30	5. Mechaniczne elementy w układach bezpieczeństwa (2h) <ul style="list-style-type: none"> - omówienie wybranych elementów problematyki osłon maszyn - elementy układu bezpieczeństwa współpracujące z osłonami - otoczenie maszyny (przejścia, podłoga) - zagrożenia mechaniczne - mechaniczne elementy systemu sterowania bezpieczeństwem
12:30-13:15	Przerwa obiadowa
13:15-14:30	6. Hydrauliczne elementy w układach bezpieczeństwa: (1h 30') <ul style="list-style-type: none"> - zagrożenia powodowane przez układ hydrauliczny - parametry bezpieczeństwa elementów hydraulicznych - hydraulika a system bezpieczeństwa - wypróbowane zasady bezpieczeństwa - listy wykluczeń defektów
14:30-14:45	Przerwa kawowa
14:45-15:45	7. Pneumatyczne elementy w układach bezpieczeństwa: (1h 15') <ul style="list-style-type: none"> - pneumatyczne elementy bezpieczeństwa - zagrożenia związane z układem pneumatycznym - wypróbowane elementy
15:45-16:00	Przerwa kawowa
16:00-17:00	Prezentacje firm prowadzących
17:00-17:30	Pytania i dyskusja

Dzień 3:

09:00-09:30	Przypomnienie materiału omówionego w dniu poprzednim i pytania uczestników (30')
09:30-10:00	8. Złożony przykład realizacji systemu sterowania bezpieczeństwem: (30') <ul style="list-style-type: none"> - część systemu sterowania związanego z bezpieczeństwem maszyny - funkcja bezpieczeństwa - ustalenie wymaganego poziomu zapewnienia bezpieczeństwa - podział na podsystemy i wyznaczenie ich PL - weryfikacja
10:00-10:15	Przerwa kawowa
10:15-11:15	9. Oprogramowanie wspomagające projektowanie bezpiecznego sterowania: (1h 15') <ul style="list-style-type: none"> - przykład wykorzystania oprogramowania SISTEMA: (30') - podstawy użytkowania nieodpłatnego narzędzia programowego BGIA - omówienie przedstawionego wyżej przykładu w oparciu o wykorzystanie programu - wyniki obliczeń - przykład wykorzystania oprogramowania SAFEXPERT: (30') - podstawy oceny ryzyka w programie Safexpert - interfejs pomiędzy programami SISTEMA i Safexpert
11:15-11:30	Przerwa kawowa
11:30-13:15	10. Ćwiczenia: ..cz. 1 (2h 15') <ul style="list-style-type: none"> - ćwiczenie 1 (45') - ćwiczenie 2 (60')
13:15-14:00	Przerwa obiadowa
14:00-14:45	10. ..cd: Ćwiczenia: ..cz. 2 (1h) <ul style="list-style-type: none"> - ćwiczenie 3 (45')
14:45-15:00	Przerwa kawowa
15:00-16:30	10. ..cd: Ćwiczenia: ..cz. 3 (2h) <ul style="list-style-type: none"> - ćwiczenie 4 (45') - ćwiczenie 5 (45')
16:30-17:00	Weryfikacja spełnienia oczekiwań uczestników, pytania i dyskusja